

Protokoll

Fra møte i Hovedkomiteen

Dato: 17.11.2011, kl. 10-17
Sted: Ekebergrestauranten, Oslo
Møteleder: Gro-Ingunn Hemre

Deltakere:

Fra Hovedkomiteen: Gro-Ingunn Hemre (nestleder), Aksel Bernhoft, Wenche Frølich (for Margaretha Haugen), Åshild Krogdahl, Jørgen Lassen, Audun Nerland, Janneche Utne Skåre, Inger-Lise Steffensen, Leif Sundheim, Olav Østerås, Torsten Källqvist (for Line Sverdrup).

Forfall: Jan Alexander, Augustine Arukwe, Line Sverdrup, Ole Torrissen, Bjørn Næss

Fra Mattilsynet: Åse Fulke, Are Sletta (kl. 10-13)

Fra sekretariatet til VKM: Kirstin Færden, Tron Øystein Gifstad, Arne Mikalsen, Danica Grahek-Ogden, Tor Øystein Fotland, Bente Mangschou, Inger-Therese Laugsand Lillegaard, Elin Thingnæs Lid, Terje Haraldsen, Marie Louise Wiborg (ref.)

1 Velkommen, fravær, habilitet og godgjøring

Nestleder av Hovedkomiteen, Gro-Ingunn Hemre, ønsket velkommen til møtet. Ingen medlemmer erklærte seg inhabile i sakene som skulle behandles på møtet.

2 Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Dagsorden og møteinnkallelse ble godkjent.

Enkelte punkter i protokollen fra forrige møte ble gjennomgått.

Hovedkomiteens nestleder informerte om at komiteens to vurderinger av marine oljer skulle presenteres av *ad hoc*-gruppelederne på FHL Marings 7. fagdag torsdag 24. november. VKM var også invitert til å gi noen kommentarer på sammenheng mellom del 1 og 2. Verken leder, nestleder eller andre relevante medlemmer av Hovedkomiteen hadde anledning til å delta på det aktuelle møtet. Komiteen ble derfor enig om at koordinator for Hovedkomiteen skulle representere VKM med et skriftlig notat, kvalitetssikret av komiteens leder.

3 Presentasjon av de norske kostrådene

Professor Rune Blomhoff ved Avdeling for ernæringsvitenskap, Universitetet i Oslo holdt foredraget ”Kostråd for å fremme folkehelsen og forebygge kroniske sykdommer - Metodologi og vitenskapelig kunnskapsgrunnlag” basert på arbeidet han har ledet med å sammenstille vitenskapelig kunnskapsgrunnlag for de nye kostrådene til Helsedirektoratet.

Blomhoff presenterte et imponerende arbeid som ligger til grunn for de 13 kostrådene som er gitt. Hovedkomiteens medlemmer fant det svært interessant å høre om metodene som er

benyttet i arbeidet med å sammenstille rapporten for Helsedirektoratet. Hovedkomiteen takket Rune Blomhoff for en meget flott og inspirerende presentasjon.

4 Saker som skal behandles på møtet

Risikovurdering av mykotoksiner i korn (10/004)

Mattilsynet har bedt VKM om en risikovurdering av mykotoksiner (soppgifter) i norsk og importert korn. Bakgrunnen for oppdraget er blant annet at de siste års kornhøster i Norge har skapt bekymring på grunn av økt forekomst av særlig mykotoksinproduserende arter i soppleskten *Fusarium*. Tre faggrupper er involvert i saken: Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester, Faggruppen for fôr til terrestriske og akvatiske dyr og Faggruppen for plantehelse. I hver faggruppe er det satt ned en *ad hoc*-gruppe som har ansvar for å utarbeide et forslag til risikovurdering innenfor temaene mykotoksiner i mat og human helse, mykotoksiner i fôr og dyrehelse og faktorer som påvirker infeksjon og dannelse av mykotoksiner. Arbeidet med risikovurderingen er forankret i Hovedkomiteen ettersom flere faggrupper er involvert.

Lederne for de tre *ad hoc*-gruppene gjennomgikk arbeidet så langt de er kommet. Plantehesdelen er så godt som ferdig, det gjenstår kun noen mindre justeringer. Arbeidet i de to andre gruppene er også kommet langt, men det gjenstår en del arbeid med eksponeringsberegningene.

Hovedkomiteen ble forelagt forslag til tidsplan for ferdigstilling samt forslag til ansvarsfordeling mellom faggruppene og Hovedkomiteen. Målet er at Hovedkomiteen skal sluttbehandle vurderingen på det neste møte i mars. For at dette skal være gjennomførbart må de involverte faggruppe være helt ferdig med arbeidet innen utgangen av januar.

Vedtak:

Hovedkomiteen slutter seg til fremgangsmåten og tidsplanen for ferdigstilling av mykotoksiner i korn. Sekretariatet sørger for at eventuelle kommentarer fra Hovedkomiteens medlemmer innarbeides i det videre arbeidet med risikovurderingen av mykotoksiner i korn.

Økologisk produksjon og økologisk produsert mat (11/007)

VKM har mottatt revidert forslag til bestilling om vurdering av kunnskap om økologisk produksjon og økologisk produsert mat.

Hovedkomiteens medlemmer skulle til møtet komme med innspill til Mattilsynets reviderte utkast til bestilling på økologisk produksjon/økologisk produsert mat.

Hovedkomiteen hadde enkelte innspill til bestillingsutkastet, og flere av medlemmene påpekte at det vil være mest hensiktsmessig å skrive vurderingen på engelsk. Mattilsynets observatør skulle på nytt ta dette opp internt.

Vedtak:

Sekretariatet fikk i oppgave å utarbeide et forslag til mandat for arbeidet, der innspill og kommentarer som kom frem på møtet innarbeides. Forslag til mandat for arbeidet sendes til kommentering i arbeidsgruppen som er nedsatt av Hovedkomiteen. Faggruppelederne for de berørte faggruppene bes komme med forslag på egnede eksterne eksperter som kan delta i arbeidet med økologisk produksjon og økologisk produsert mat.

I etterkant av møtet har Mattilsynet meddelt at de ønsker oppdraget besvart på engelsk med et utfyllende sammendrag på norsk.

Utarbeidelse av ny strategi for VKM for perioden 2012-2014 (11/010)

VKMs nåværende mål- og strategiplan gjelder til 2011. VKM er derfor i gang med å utarbeide en ny mål- og strategiplan for neste periode. Ny strategi bør vedtas av Hovedkomiteen på det første møtet i 2012. På sist møte i Hovedkomiteen ble det nedsatt en arbeidsgruppe som skulle utarbeide et forslag til ny mål- og strategiplan til møtet.

Sekretariatet har kontaktet VKMs oppdragsgivere for å høre om de har innspill, og Mattilsynet har gitt tilbakemelding på at de vil kommentere et utkast når det foreligger.

Sekretariatet foreslår også at utkast til ny mål- og strategiplan sendes til faggruppene for høring/kommentering før neste møte i Hovedkomiteen (kan sendes sammen med aktivitetsplanen, sak 11/011)

Hovedkomiteens medlemmer diskuterte utkast til ny mål- og strategiplan på møtet, og det kom mange innspill til hva VKMs strategidokument burde inneholde.

Vedtak:

Sekretariatet innarbeider kommentarer fra møtet inn i utkast til Mål- og strategiplan og sørger for at den sendes ut til faggruppene for høring/kommentering sammen med utkast til aktivitetsplan for 2012. Nytt utkast til Mål- og strategiplan skal behandles og godkjennes på det neste møtet i Hovedkomiteen.

VKMs aktivitetsplan for 2012 (11/011)

VKMs aktivitetsplan for 2012 skal godkjennes av Hovedkomiteen på det første møtet i 2012.

Hovedkomiteens medlemmer ble bedt om å komme med forslag til aktiviteter som kan være aktuelle for Hovedkomiteen og fagseminarer for hele VKM som det kan være aktuelt å gjennomføre i 2012.

Når det gjelder nye saker fra Mattilsynet er ikke listen over planlagte bestillinger for 2012 klar, men sekretariatet skal ha møtet med Mattilsynet 29. november for å diskutere forslag til nye bestillinger. Listen vil bli sendt ut til faggruppene og Hovedkomiteen når den foreligger.

Alle faggruppene skal få utkast til aktivitetsplan for 2012 til behandling.

Vedtak:

Sekretariatet innarbeider innspill fra Hovedkomiteen i revidert utkast til aktivitetsplan for 2012. Revidert utkast sendes til de ulike faggruppene for innarbeiding av faggruppenes aktiviteter. Nytt utkast til aktivitetsplan sendes ut med møtepapirer til det neste møtet i Hovedkomiteen for endelig godkjenning.

Fagseminar i VKM – evaluering av GMO-seminaret (10/010)

VKM arrangerte 31. oktober 2011 et åpent seminar om risikovurdering av genmodifiserte organismer (GMO). Prosjektgruppen for seminaret har foretatt en evaluering av seminaret, og ønsket å formidle hovedpunktene fra denne til Hovedkomiteen.

Formål med seminaret

På GMO-området opplever VKM ofte stor kunnskapsmangel, mye kritikk og misvisende framstillinger av komiteens arbeid og mandat. Det er generelt lite kjennskap til hovedprinsippene bak vitenskapelige risikovurderinger på GMO-området, gangen i søknadsprosessen i EU og Norge og hvilken rolle VKM har i denne prosessen. Dette gjelder både i relevante fagmiljøer, hos politikere, aktuelle bransjeorganisasjoner, forvaltning (utenom mat- og miljøforvaltningen) og media.

Formålet med seminaret var derfor å:

- synliggjøre hvordan helse- og miljørisikovurderinger av genmodifiserte organismer og avledete produkter foretas nasjonalt og internasjonalt. VKM tilstreber mer åpenhet rundt prosessen med utarbeidelse av risikovurderinger, argumentasjon, dokumentasjon og sluttresultat, noe som er avgjørende for tilliten til vurderingene.
- understreke at VKM ikke har noen generell oppfatning av GMO. VKMs oppdrag fra Mattilsynet og Direktoratet for naturforvaltning innebærer å vurdere hver enkelt ”event”/GMO for seg med hensyn på mulig risiko for helse og miljø. Dette skal utføres på en mest mulig objektiv og vitenskapelig måte, etter internasjonale prinsipper og metoder og basert på gjeldende regelverk og retningslinjer.
- bidra til økt synliggjøring av VKMs arbeid og rolle på dette området, samt hvilke roller de ulike aktører har når det gjelder risikovurdering og risikohandtering av GMO i Norge.

Målgrupper

Prosjektgruppen ønsket å henvende seg til en relativ bred målgruppe med dette møtet, og vurderte både forvaltning og relevante fagmiljøer innen områdene helse, mat, landbruk, fisk og miljø, politikere, nærings- og interesseorganisasjoner, fagpresse og journalister med spesiell interesse for GMO, som aktuelle målgrupper for møtet.

Nærmere 120 deltakere meldte seg på seminaret, hvor av 95 møtte opp. Prosjektgruppen er godt fornøyde med oppmøtet, og at representanter fra flere ulike fagmiljøer, forvaltning, næringsorganisasjoner og interesseorganisasjoner deltok.

Vedtak:

Hovedkomiteen tok orienteringen til etterretning.

5 Status for øvrige saker i Hovedkomiteen

Nytte-risikovurdering av morsmelk (10/003)

VKM har besluttet å gjøre en nytte-risikovurdering av morsmelk. Fokus skal være på barnets helse og ta utgangspunkt i dagens nivåer av miljøgifter i morsmelk i Norge.

Leder av Faggruppe 5 og medlem av prosjektgruppen for morsmelk orienterte kort om status for arbeidet.

Supplering av VKM (11/009)

Sekretariatet orienterte kort om status for arbeidet med å supplere VKM. VKM vil søke etter eksperter for styrke kompetansen til faggruppen for genmodifiserte organismer og til faggruppen for ernæring, dietetiske produkter, ny mat og allergi.

Utlysningstekst for supplering av eksperter til VKM er klar og vil bli annonsert om kort tid. Søknadsfrist vil være i begynnelsen av januar. Søkerne vil som vanlig bli vurdert av en ekstern bedømmelseskomité

6 Orientering om arbeidet i faggruppene

Presentasjon av Faggruppen for fôr

Lederen av faggruppen for fôr (Faggruppe 6) presenterte fagområdet som faggruppen arbeider med. Han gjennomgikk hvilke vurderinger som faggruppen har publisert siden oppstarten, fortalte om pågående arbeid, samt påpekte hvilke utfordringer faggruppen står ovenfor. Faggruppen arbeider for tiden med en risikovurdering av bruk av oppdrettsfisk som fôr til annen oppdrettsfisk og har ansvar for en del av risikovurderingen av mykotoksiner i korn.

Gjennomgang av saker i VKM

Faggruppe 1 arbeidet med risikovurdering av revens dvergblendelorm (*Echinococcus multilocularis*) er i sluttfasen og skal etter planen ferdigstilles i desember og publiseres i januar. Utkast til retningslinjer for probiotika skal diskuteres på neste møtet, og vurdering av mulig hygienisk gevinst ved strengere krav til slaktning av småfe skal etter planen ferdigstilles i mai. Et medlem av faggruppe 1 er også med i Faggruppe 8 sitt arbeid med risikovurdering knyttet til myndighetenes ansvar for bekjempelse av dyresykdommer hos landdyr.

Faggruppe 2 arbeider med et nytt skadedyrmiddel i helse- og miljørisikovurdering av plantevernmidlet Milbeknock. Videre arbeider faggruppen med en helserisikovurdering av plantevernmidlet Neemazal. Faggruppen arbeider også med et metodokument hvor delene for humantoksikologi og økotoksikologi skal være ferdig til jul, og hvor metode for vurdering av makroorganismer er ferdig sommeren 2012.

Faggruppe 3 har publisert 7 foreløpige helse- og miljørisikovurderinger av GMOer som EFSA har hatt på offentlig høring i 2011. I forbindelse med nasjonal slutføring har faggruppen også vurdert stivelsespotetsorten «Amflora» med hensyn på risiko for helse, miljø og sameksistens. Faggruppen har 9 risikovurderinger under arbeid. Hovedtyngden av disse sakene gjelder mais, soya, bomull og raps til import, prosessering, mat og fôr. I tillegg er 9 GMO-søknader under utsjekking av EFSA og forventes på høring i 2012. Faggruppen arbeider også med eget dokument om adjuvans, som forventes ferdigstilt i 2012.

Faggruppe 4 har ikke avsluttet noen saker i år, men har jobbet mye med risikovurdering av inntak av furan i den norske befolkningen. Arbeidet med denne vurderingen har vært krevende, og det er avholdt et fellesmøtet med faggruppe 5. Planen er at vurderingen skal publiseres på nyåret. Videre arbeider faggruppen med risikovurdering av vitamin A i kosmetiske produkter som forventes sluttstilt i løpet av første kvartal 2012. Faggruppen har også fått en ny felles sak med Faggruppe 5 om vurdering av eksponering for aluminium i den norske befolkningen gjennom kostholdet og bruk av kosmetiske produkter. Arbeidet med denne vurderingen er ikke påbegynt.

Faggruppe 5 har arbeidet mye med marine oljer del 1 som ble publisert i oktober. Videre er faggruppen involvert i furanvurderingen, i vurderingen av mykotoksiner i korn og i nytterisikovurderingen av morsmelk. Faggruppen har flere vurderinger som ikke er påbegynt.

Faggruppe 7 er snart ferdig med screening av aminosyrer. Faggruppen har vurdert 35 dietetiske produkter i 2011. Faggruppen er også involvert i nytte-risikovurderingen av morsmelk. Faggruppen skal starte opp arbeidet med vurdering av maksimumsgrenser for vitamin A og vitamin D i kosttilskudd. Vurderingen er avhengig av at det blir mulig å gjøre inntaksberegninger i Norkost 3. I tillegg er 2 medlemmer i faggruppen involvert i arbeidet med retningslinjer for vurdering av probiotiske bakterier.

Faggruppe 8 er snart ferdig med et omfattende arbeid med risikovurdering knyttet til myndighetenes ansvar for bekjempelse av dyresykdommer hos landdyr som skal publiseres i desember. Arbeidet med risikovurdering av systemer for resirkulering av vann i klekkerier er også i slutfasen og det er planlagt at også denne vurderingen skal publiseres før jul. Arbeidet med vurdering av risiko for dårlig dyrevelferd ved merking av villevende dyr har startet opp og prosjektgruppen har hatt sitt første møte.

Faggruppe 9 har selvinitiert en risikokarakterisering av løvtreflisimport fra Nord-Amerika for å få en oversikt over hvilke arter av listede karanteneskadegjørere og andre potensielle karanteneskadegjørere som kan komme inn i landet via den aktuelle importen. Arbeidet med risikovurderingen av heksekost i eple og vurderingen av billearten *Anoplophora chinensis* er godt i gang, og faggruppen så godt som ferdig med sin del av risikovurdering av mykotoksiner i korn.

7 Orientering fra Mattilsynet

- Mattilsynet vil be enkelte medlemmer av Hovedkomiteen om å være pilottestere på en nordisk spørreundersøkelse om "emerging risks" som etter planen skal brukes på flere nordiske forskere. Arbeidet er kommet i gang som følge av deltakelse i EFSA's nettverk for "emerging risks".
- Mattilsynet holder på å ansette en ny kommunikasjonsdirektør
- Mattilsynet skal avholde møte med kunnskapsinstitusjonene for å konkretisere forskningsbehov og behovet for norske data

8 Nytt fra sekretariatet

VKMs direktør informerte om at det skal ansettes en vikar på kommunikasjon.

Direktøren oppsummerte arbeidet som komiteen har gjennomført i 2011. Hun takket medlemmene for den flotte innsatsen de legger ned i VKM-arbeidet, og hun avsluttet med å takke for året som er gått og ønske alle medlemmer av Hovedkomiteen en riktig god jul.

9 Eventuelt

Det ble kort orientert om at Nasjonalt råd for ernæring, oppnevnt av Helse- og omsorgsdepartementet, er under evaluering og at dagens medlemmer har sittet ut sin virkningstid ved årsskifte.

10 Nye møtedatoer

Møtedatoer for 2012:

- **6. mars**
- **14. juni**